

478

vert. 177

LATVIJAS VALSTS
ARHĪVS

V/a Izdevniecība "Liesma"

Fonds Nr. 478

Nēstāvērkā izlase

1944 - 1995. g.

MAN.

Z I Ņ A S

par izdevniecības "Liesma" vēsturi

I daļa (iestādes vēsture)

Pēc tam kad ar Tautas Saeimas 1940. gada 22. jūlija likumu bija nacionalizētas arī grāmatu izdevniecības, grāmatu veikali un tipogrāfijas, ar Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes 1940. gada 6. augusta lēmumu № tika nodibināta Valsts apgādniecība un poligrāfiskās rūpniecības pārvalde (saīsināti - VAPP). Tas sastāvēja izveidojās grāmatu apgāde (pēc tagadējās terminoloģijas - redakcijas). Līdz ar to izveidojās vienota grāmatniecības sistēma, kas deva iespēju plānveidīgi un strauji attīstīt grāmatu izdošanu socialistiskās celtniecības interesēs. Lielā Tēvijas kara laikā fašistiskie iebrucēji iznīcināja padomju izdevniecību sistēmu Latvijā. Latviešu padomju grāmatas turpināja iznākt citās republikās.

Pēc Rīgas atbrīvošanas VAPP 1944. gada oktobrī atsāka darbu. Tūlīt tika turpināta grāmatu izdošana. VAPP ietvaros izveidojās VAPP Grāmatu apgādes - no 1945. gada marta.

1946. gada 7. augustā ar Latvijas PSR Ministru Padomes lēmumu VAPP Grāmatu apgāde pārdēvēts par Latvijas Valsts izdevniecību un pakļauts tieši Ministru Padomei.

No 1949. gada Latvijas Valsts izdevniecība tiek pakļauta Latvijas PSR Ministru Padomes Poligrāfiskās rūpniecības, izdevniecību un grāmatu tirdzniecības pārvaldei.

No 1953. gada Latvijas Valsts izdevniecība pakļauta Latvijas PSR Kultūras ministrijas izdevniecību un poligrāfiskās rūpniecības Galvenajai pārvaldei.

No 1959. gada līdz 1963. gadam Latvijas Valsts izdevniecība pakļauta tieši Kultūras ministrijai.

1963. gada 19. oktobrī ar Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezīdija dekretu nodibināta Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts preses komiteja, kurai pakļauta arī Latvijas Valsts izdevniecība, kas ar Latvijas PSR Ministru Padomes 1964. gada 29. decembra lēmumu pārdēvēta par izdevniecību "Liesma".

"Liesma" ir universāla tipa izdevniecība. Tā izdod sabiedriski politisko literatūru, rūpnieciskās ražošanas, tehnisko, lauksaimniecības literatūru, daiļliteratūru, mūzikas un mākslas, sporta literatūru, kā arī vārdnīcas, albumus, atklātnes un plakātus. Līdz 1965. gada beigām izdevniecība "Liesma" izdod arī mācību grāmatas un metodisko literatūru vispārizglītojošām skolām un augstākajām un vidējām speciālajām mācību iestādēm, bet no 1966. gada janvāra visas mācību literatūras izdošanu paredzēts nodot izdevniecībai "Zvaigzne".

1964. gadā republikā izdoti 12. 281. 000 eksemplāru grāmatu, no tiem izdevniecība "Liesma" laidusi klajā 10.440.000 eksemplāru, t.i., 85 % no grāmatu produkcijas republikā, bet pēc apjoma - no 137.600.000 novilkuma iespiedloksnēm izdevniecības "Liesma" produkcija ir 129.247.000 novilkuma iespiedloksnes, t.i., 94 %. Tas rāda, kādu vietu republikas grāmatniecībā ieņem izdevniecība "Liesma".

Izdevniecības "Liesma" uzdevums ir apmierināt Padomju Latvijas darbaļaužu nemitīgi augošās vajadzības pēc literāriem, mākslas un muzikas iespieddarbiem. Savā ražošanas darbā izdevniecība saistīta ar šādām organizācijām: 1) ar Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts preses komitejas Materiāli tehniskās apgādes pārvaldi, kas piegādā iespiedpapīru un citus grāmatniecībā vajadzīgus materiālus, 2) ar poligrāfijas uzņēmumiem, kas pakļauti Latvijas PSR

Ministru Padomes Valsts preses komitejas Poligrāfiskās rūpniecības pārvaldei izpilda arī izdevniecības "Liesma" pasūtījumus, 3) ar Latvijas PSR Ministru Padomes Gramatu tirdzniecības pārvaldi, kurai izdevniecība nodod gatavo produkciju.

Gramatu un citu iespieddarbu saturu un raksturu noteic izdevniecības tematiskie plāni, ko apstiprinājusi augstākstavošā organizācija, tagad Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts preses komiteja.

Izdevniecība "Liesma" darbojas uz saimnieciskā aprēķina pamatiem, un tai ir šāda struktūra:

1. Direktors un viņa vietnieki ar konsultatīvajiem orgāniem - izdevniecības padomi, mākslas padomi.
2. Galvenā redakcija.
3. Redakcijas (pašlaik - 1965. gadā - ir 14 redakcijas).
4. Ražošanas daļa ar Tehnisko redakciju, Korektūru un Mašīnrakstīšanas biroju.
5. Plānu daļa.
6. Gramatvedība.
7. Bibliogrāfiskā izziņu daļa.
8. Apgādes daļa.

Sākumā VAPP Gramatu apgādā 1945. gadā bija šāda struktūra (pēc VAPP priekšnieka 1945. gada 16. jūlijā apstiprināta štatu saraksta).

1. Direktors ar vietnieku.
2. Administratīvi saimnieciskā daļa.
3. Plānu daļa.
4. Gramatvedība.
5. Redakcijas.
6. Kadru daļa.

7. Ražošanas daļa ar tehniskajiem redaktoriem un korektoriem.

No 1945. gada augusta VAPP Grāmatu apgādā ir galvenais redaktors, bet nav vairs direktora vietnieks.

No 1946. gada štata sarakstos nav vairs Kadru daļas, bet kadru inspektors ietilpst Administratīvi saimnieciskajā daļā, uz kuras bāzes savukārt ar 1965.gadu izveidota Apgādes daļa.

Bibliogrāfiskā izziņu daļa izveidota, sākot ar 1946. gadu, kad tā štata sarakstā saukta par izziņu biblioteku.

Mašīnrakstīšamas birojs (ar vadītāju) izveidots ar 1950.gadu un ietilpst ražošanas daļā.

Redakciju daļā (kas pakļauta Galvenajai redakcijai) notikušas šādas pārmaiņas. 1945. gadā VAPP Grāmatu apgādā bija šādas 9 redakcijas: 1) Politiskās literatūras redakcija, 2) Daļlīteratūras redakcija, 3) Mācību grāmatu redakcija, 4) Jaunatnes un bērnu literatūras redakcija, 5) Lauksaimniecības literatūras redakcija, 6) Dokumentālās literatūras un rokasgrāmatu redakcija, 7) Mākslas redakcija, 8) Nošu un muzikas literatūras redskcija un 9) Zinātniskās literatūras redakcija.

1946. gadā no Politiskās literatūras redakcijas nodalīta Masu politiskās literatūras redakcija. Līdz ar to redakciju skaits pieaudzis līdz 10. Zinātniskās literatūras redakciju no 1946. gada sauc par Zinātniskās un tehniskās literatūras redakciju.

1950. gadā tiek izveidota Vārdnīcu redakcija (atdalot no Dokumentālās literatūras un rokasgrāmatu redakcijas, kuru pēc tam sauc par Dokumentālās literatūras redakciju). Līdz 1953. gadam (ieskaitot) Latvijas Valsts izdevniecībā ir 11 redakcijas.

No 1954. gada agrāko Dokumentālās literatūras redakciju sauc par Kalendāru un sporta literatūras redakciju. Tajā pašā 1954.gadā

no jauna tiek nodibināta Neredzīgo literatūras redakcija. Pavisam 1954. gadā bija 12 redakcijas.

1955. gadā Neredzīgo literatūras redakcija tiek pārversta par Neredzīgo literatūras grupu, ko ietilpina Mācību grāmatu un pedagogiskās literatūras redakcijas sastāvā. Bez tam ar 1955. gadu Nošu un muzikas literatūras redakcijai tiek pievienota Kalendāru un sporta literatūras redakcija, ņemot vērā tolaiksamērā nelielo darba apjomu katrā no minētajām redakcijām. Apvienoto redakciju sauc par Mūzikas, sporta literatūras un kalendāru redakciju. Tādā kārtā no 1955. gada līdz 1958. gadam (ieskaitot) Latvijas Valsts izdevniecībā pastāvēja 10 redakcijas.

No 1957. gada Mākslas redakciju sauc par Mākslas un mākslinieciskās noformēšanas redakciju.

1959. gadā Mūzikas literatūras redakcija tiek atkal atdalīta no Kalendāru un sporta literatūras redakcijas (ievērojot lielas specifiskās atšķirības), un 1959. un 1960. gadā Latvijas Valsts izdevniecībā ir pavisam 11 redakcijas.

1961. gadā tiek izveidota Augstako un vidējo speciālo mācību grāmatu redakcija. Agrāk ar šo mācību grāmatu izdošanu nodarbojās galvenokārt Zinātniskās un tehniskās literatūras redakcija un Lauksaimniecības literatūras redakcija. Līdz ar to 1961. gadā redakciju skaits atkal bija sasniedzis 12.

1962. gadā redakciju skaits pieaug līdz 13. Tiek nodibināta Albumu, plakātu un atklātņu redakcija, kas atslogo Mākslas un mākslinieciskās noformēšanas redakciju, kuru tagad sauc par Mākslinieciskās noformēšanas redakciju. Agrākā Zinātniskās un tehniskās literatūras redakcija tiek pārveidota par Rūpnieciskās ražošanas un tehniskās literatūras redakciju.

1963. gadā sakarā ar partijas un valdības lēmumu par Latvijas

PSR Mazās enciklopēdijas gatavošanu un izdošanu tiek izveidota Latvijas PSR Mazās enciklopēdijas redakcija. Līdz ar to redakciju skaits Latvijas Valsts izdevniecībā pieaug līdz 14.

1965. gadā, ievērojot profila vienādību, tiek apvienotas Politiskās literatūras un Masu politiskās literatūras redakcijas, un apvienotā redakcija nosaukta par Sabiedriski politiskās un ekonomiskās literatūras redakciju. Turpretim Daiļliteratūras redakcija, ievērojot lielo darba apjomu, sadalīta divās daļās - Originalās daiļliteratūras redakcijā un Tulkotās daiļliteratūras redakcijā. Redakciju kopskaits (14) līdz ar to nav mainījies.

No 1966. gada sākuma paredzama redakciju skaita samazināšanās par 3 sakarā ar Latvijas PSR Mazās enciklopēdijas nodošanu izdevniecībai "Zinātne" un mācību literatūras izdošanas nodošanu izdevniecībai "Zvaigzne".

Līdzšinējās pārmaiņas izdevniecības "Liesma" struktūrā nav būtiskas. Tās galvenokārt izriet no darba apjoma pieauguma un no tā, ka nemitīgi pieaug prasības pēc augstvērtīgas literatūras.

Pašlaik, 1965. gadā, izdevniecībā "Liesma" ir šādas 14 redakcijas: 1) Sabiedriski politiskās un ekonomiskās literatūras redakcija, 2) Originalās daiļliteratūras redakcija, 3) Tulkotās daiļliteratūras redakcija, 4) Jaunatnes un bērnu literatūras redakcija, 5) Mācību grāmatu un pedagogiskās literatūras redakcija, 6) Augstāko un vidējo speciālo mācību iestāžu mācību grāmatu redakcija, 7) Rūpnieciskās ražošanas un tehniskās literatūras redakcija, 8) Lauksaimniecības literatūras redakcija, 9) Mūzikas un mākslas literatūras redakcija, 10) Kalendāru un sporta literatūras redakcija, 11) Vardnīcu redakcija, 12) Albumu, plakātu un atklātņu

redakcija, 13) Mazās enciklopēdijas redakcija un 14) Mākslinieciskās noformēšanas redakcija.

1965. gada 28. decembrī.

Izdevniecības "Liesma" direktore

(M. Kince)

Vēsturisko izziņu sastādīja izdevniecības

"Liesma" direktora vietnieks

(H. Zvaigznīte)

Noraksts pareizs

astv. *T. Kince*
parf. *L*

1971 g. 24. marts

T u r p i n ā j u m s

ziņām par izdevniecības "Liesma" vēsturi

no 1966.gada līdz 1969.gadam

1966. gada augustā Sabiedriski politiskās un ekonomiskās literatūras redakcija ar Latvijas PSR Ministru Padomes Preses komitejas lēmumu sadalīta divās redakcijās - Sabiedrisko zinātņu literatūras redakcijā un Masu politiskās literatūras redakcijā.

Lai vēl vairāk veicinātu jaunatnes un bērnu literatūras izdošanu, uzlabotu organizatorisko darbu, celtu literatūras idejiski māksliniecisko līmeni, 1969. gada janvārī Jaunatnes un bērnu literatūras redakcija ar Latvijas PSR Ministru Padomes Preses komitejas lēmumu sadalīta divās redakcijās - Jaunatnes literatūras redakcijā un Bērnu literatūras redakcijā.

Lai paaugstinātu plakātu, zīmēto atklātņu, fotoalbūmu, fotoatklātņu, reprodukciju albūmu māksliniecisko izpildījumu un poligrāfisko apdari, 1969.gada martā ar Latvijas PSR Ministru Padomes Preses komitejas lēmumu Albūmu, atklātņu un plakātu redakcijas vietā izveidota Foto izdevumu redakcija. Mūzikas un mākslas literatūras redakcija nosaukta par Mākslas literatūras redakciju.

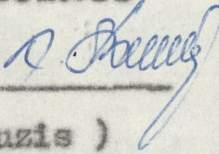
Patlaban (1970.gadā) izdevniecībā "Liesma" ir šādas 13 redakcijas: 1) Sabiedrisko zinātņu literatūras redakcija, 2) Masu politiskās literatūras redakcija, 3) Originalās daļlīteratūras redakcija, 4) Tulkotās daļlīteratūras redakcija, 5) Jaunatnes literatūras redakcija, 6) Bērnu literatūras redakcija, 7) Rūpnieciskās ražošanas un tehniskās literatūras redakcija, 8) Lauksaimniecības literatūras redakcija, 9) Kalendāru un sporta literatūras redakcija, 10) Mākslas literatūras redakcija,

- 11) Foto izdevumu redakcija, 12) Vārdnīcu redakcija,
13) Makslinieciskās noformēšanas redakcija.

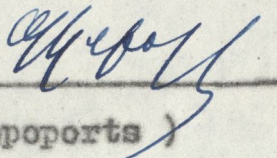
1970.g.20.maijā.

Izdevniecības "Liesma" direktors

_____

(K. Skruzis)

Vēsturisko izziņu sastādīja izdevniecības
"Liesma" direktora vietnieks

_____

(G. Repoports)

Vēsturiskās izziņas
turpinājums

10
Liesma

1.

Izdevniecībā "liesma" laika posmā no 1980.-1990.g. ir notikušas pakļautības un struktūras izmaiņas: no 02.09.88.-31.12.91. izdevniecība pakļauta R/A "LITTA". Sākot ar 01.01.92. izdevniecība "Liesma" kļūst par patstāvīgu valsts uzņēmumu. Sākot ar 03.01.80. no izdevniecības atdalījās lauksaimniecības lit.redakcija, rūpniecības lit.redakcija, juridiskās lit.redakcija, uzskatāmās agitācijas redakcija, izveidojot izdevniecību "Avots". No 03.01.90. no izdevniecības atdalījās jaunatnes literatūras redakcija, izveidojot izdevniecību "Sprīdītis".

2.

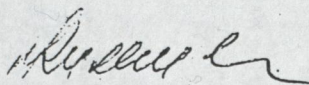
Pastāvīgi glabājamās lietas sakārtotas par 1980.g.-1990.g.

Aprakstā Nr.1 ierakstītas sekretariāta pastāvīgi glabājamās lietas,
aprakstā Nr.2 ierakstītas kadru daļas pastāvīgi glabājamās lietas,
aprakstā Nr.3 ierakstītas ražošanas daļas pastāvīgi glabājamās lietas,
aprakstā Nr.4 ierakstītas plānu daļas pastāvīgi glabājamās lietas,
aprakstā Nr.5 ierakstītas grāmatvedības pastāvīgi glabājamās lietas,
aprakstā Nr.5 ierakstīti līgumi,
aprakstā Nr.6 personālais sastāvs,
aprakstā Nr.18 ierakstītas vietējās komitejas pastāvīgi glabājamās lietas,
aprakstā Nr.20 ierakstītas redakciju pastāvīgi glabājamās lietas.

Lietas aprakstos sistematizētas pēc nomināli - hronoloģiskās pazīmes.

Lietu sastāvs saglabājies pilnīgi.

Izziņu sastādīja:

 V.Ruskule

Ar izziņu iepazīs:

direktors

A.Brimerbergs

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS UZŅĒMUMS • IZDEVNIECĪBA "LIESMA"

Aspazijas bulvāri 24, LV-1468, Rīga, LATVIJA

Tel.: direktors 223063
direktora vietnieks

Liesma

Vēsturiskās izziņas turpinājums

1.

Izdevniecība "Liesma" no 02.09.88.-31.12.91. pakļauta R/a "LITTA". Sākot no 03.01.92. izdevniecība kļūst par patstāvīgu uzņēmumu. Struktūras izmaiņas šajā laika posmā nav notikušas. No 1996.g. izdevniecība pakļauta privatizācijai.

2.

Pastāvīgi glabājamās lietas sakārtotas par 1991.g.-1995.g.

Aprakstā Nr.1 ierakstītas sekretariāta pastāvīgi glabājamās lietas par 1991.g.-1995.g. Sākot ar 1993.g. mazās direkcijas protokolus vairs nesastāda.

Aprakstā Nr.5 ierakstītas grāmatvedības pastāvīgi glabājamās lietas par 1991.g.-1995.g.

Apraksts Nr.20 vairs netiek sastādīts, jo sākot ar 1991.g. nav manuskripti ar kultūrvēsturisko vērtību, jo pamatā izdod tulkoto literatūru un līdz 1940.g. izdoto literatūru.

Lietas aprakstos sistematizētas pēc nomināli-hronoloģiskās pazīmes. Personālais satāvs no 1944.g.-1995.g. nodots Rīgas un Jūrmalas personālsastāva dokumentu arhīvā.

Pastāvīgi glabājamās lietas no 1980.g.-1995.g. nodotas valsts glabāšanā Kultūras dokumentu daļā.

Izziņu sastādīja:

V. Ruskule

Ar izziņu iepazīs:

direktors

A. Brimerbergs

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS UZŅĒMUMS • IZDEVNIECĪBA "LIESMA"

Aspazijas bulvāri 24, LV-1468, Rīga, LATVIJA

Tel.: direktors 223063
direktora vietnieks

12/

478.fonds
Valsts uzņēmums "Izdevniecība "Liesma"

Vēsturiskā izziņa par 1997.-1999.gadu

I

Saskaņā ar Ministru kabineta 1996.gada 18.janvāra rīkojumu Nr.15 "Par valsts īpašuma objektu nodošanu privatizācijai" valsts uzņēmums "Izdevniecība "Liesma"" nodots privatizācijai. Privatizējamā valsts uzņēmuma "Liesma" darbības veidus daļēji pārņēma uz tā bāzes izveidotie SIA "Apgāds Liesma" un SIA "Fotocentrs".

Ar Rīgas apgabaltiesas 1997.gada 25.jūlija spriedumu lietā Nr.C-2102 privatizējamais valsts uzņēmums "Izdevniecība "Liesma"" atzīts par maksātnespējīgu no 1997.gada 1.jūlija un par administratoru apstiprināta Privatizācijas aģentūra.

Ar Privatizācijas aģentūras Valdes 1997.gada 4.decembra lēmumu Nr.237/2966 nolemts uzsākt maksātnespējīgā privatizējamā valsts uzņēmuma "Izdevniecība "Liesma"" bankrota procedūru. Šis lēmums apstiprināts ar Rīgas apgabaltiesas 1997.gada 23.decembra lēmumu lietā Nr.C-2103.

Ar Privatizācijas aģentūras Valdes 2001.gada 24.aprīļa lēmumu Nr.102-1189 nolemts pabeigt maksātnespējīgā likvidējamā valsts uzņēmuma "Izdevniecība "Liesma"" bankrota procedūru. Privatizācijas aģentūra 2001.gada 25.septembrī laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" paziņo par valsts uzņēmuma "Izdevniecība "Liesma"" likvidācijas pabeigšanu.

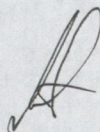
II

Valsts uzņēmuma "Izdevniecība "Liesma"" neaprašītās lietvedības lietas par 1996.-1998.gadu pieņemtas valsts glabāšanā Latvijas Valsts arhīvā 1998.gada 28.decembrī.

Minētās lietas aprakstītas 2001.gada oktobrī. Turpināts 1.apraksts "Sekretariāts", kur iekļauta sarakste (3 lietas) par 1996.-1998.gadu, kā arī 5.apraksts "Grāmatvedība", kur iekļauti štatu saraksti un bilances par 1995.-1997.gadu, virsgrāmatas un pamatlīdzekļu inventārie saraksti par 1996.-1997.gadu, statistiskie pārskati par darbu 1993.-1997.gadā, kopā 10 lietas.

Sastādīts īslaicīgi glabājamo lietu saraksts ar 2 lietām par 1995.-1997.gadu.

Vēsturiskās izziņas turpinājumu sastādīja:
daļas vadītājs

A.Freimanis

2001.gada 9.oktobrī

Fonds Nr. 478

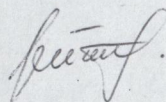
Izdevniecības "Liesma" radošais arhīvs

Vēsturiskās izziņas
papildinājums

No Izdevniecības "Liesma" tika saņemts radošais arhīvs (grāmatu u.c. izdevumu ilustratīvie materiāli), kuru aprakstīt pabeidza 1999.gadā. Izveidoja aprakstu Nr.23. Dokumentu saglabāšanas daļa to pieņēma valsts glabāšanā līdz 2003. gadam.

Veicot glabātavas pārbaudi, atrastas neaprakstītas lietas. Minētās lietas tika aprakstītas 2006. gada 2. maijā. Grāmatu ilustratīvais materiāls un atklātņu meti, skices tika pievienoti kā turpinājums aprakstam Nr. 23. Sastādīts pastāvīgi glabājamo lietu saraksts ar 12 lietām par 1973 – 1981.gadu.

Aprakstījumu sagatavoja
Personu fondu un trimdas dokumentu daļas
galvenā arhīviste:

Ilga Viksniņa

2006.gada 19.maijā

LIETAS Nr. _____ **APLIECINĀJUMA LAPA**

Lietā iešūtas (ievietotas) _____

13 (trīs puses Orūt)
ar cipariem un vārdiem

_____ lapas

tai skaitā lapas ar litera Nr. _____,

izlaisti lapu Nr. _____;

+ _____ iekšējā apraksta lapas

Lietas noformēšanas un fiziskā stāvokļa īpatnības	Lapu Nr.

Lapu aizpildīja _____

MC. Asp.
amats

MC. Asp.
paraksts

B. Cicely
paraksta atšifrējums